

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اصول و مبانی
اقتصاد قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

اله مراد سیف : دانشیار اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین (ع)

آنچه انجام خواهد شد :

- ۱- تحلیل محتوی مقدمه و متن قانون اساسی
- ۲- اصول حاکم بر اقتصاد قانون اساسی
- ۳- مبانی اقتصاد قانون اساسی

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی است.

دلالت کلی:

- قانون اساسی تبیین کننده مبانی و اصول نظام های مختلف در ج.ا.ایران

دلالت خاص:

لزوم شمولیت مطلق اصول و ضوابط اسلامی بر نظام اقتصادی ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

ویژگی بنیادی این انقلاب نسبت به دیگر نهضت‌های ایران در سده اخیر مکتبی و اسلامی بودن آن است .

دلالت کلی :

• مکتبی و اسلامی بودن اصل حاکم بر همه نظامات در ج.ا.ایران است

دلالت خاص:

لزوم مکتبی و اسلامی بودن اقتصاد ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

گرچه در نهضت‌های اخیر خط فکری اسلامی و رهبری روحانیت مبارز سهم اصلی و اساسی را بر عهده داشت، ولی به دلیل دور شدن این مبارزات از مواضع اصیل اسلامی، جنبش‌ها به سرعت به رکود کشانده شد.

دلالت کلی:

لزوم همراستایی نظامات ج.ا.ایران با مواضع اصیل اسلامی

دلالت خاص:

لزوم همراستایی نظام اقتصادی ج.ا.ایران با مواضع اصیل اسلامی

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

اعتراض در هم کوبنده امام خمینی به توطئه آمریکایی «انقلاب سفید» که گامی در جهت تثبیت پایه‌های حکومت استبداد و تحکیم وابستگی سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران به امپریالیزم جهانی بود عامل حرکت یکپارچه ملت گشت .

دلالت کلی:

• جهت گیری ضد وابستگی
انقلاب اسلامی

دلالت خاص:

لزوم جهت گیری ضد
وابستگی اقتصاد
ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

همبستگی گسترده مردان و زنان از همه اقشار و جناح‌های مذهبی و سیاسی در این مبارزه به طرز چشمگیری تعیین کننده بود.

دلالت کلی:

- مشارکت گسترده عمومی و جهادی مردم رمز پیروزی

دلالت خاص:

اقتصاد ج.ا.ایران باید
بستر ساز مشارکت
گسترده عمومی و جهادی
مردم باشد.

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

حکومت از دیدگاه اسلام، برخاسته از موضع طبقاتی و سلطه‌گری فردی یا گروهی نیست بلکه تبلور آرمان سیاسی ملتی هم‌کیش و هم‌فکر است که به خود سازمان می‌دهد تا در روند تحول فکری و عقیدتی راه خود را به سوی هدف نهایی (حرکت به سوی الله) بگشاید.

دلالت کلی:

• حاکمیت فضای ارزشی بر حکومت در ج.ا.ایران

دلالت خاص:

لزوم حاکمیت فضای
ارزشی بر اقتصاد
ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

ملت ما در جریان تکامل انقلابی خود از غبارها و زنگارهای طاغوتی زدوده شد و از آمیزده‌های فکری بیگانه خود را پاک نمود و به مواضع فکری و جهان بینی اصیل اسلامی بازگشت اکنون بر آن است که با موازین اسلامی جامعه نمونه (اسوه) خود را بنا کند. بر چنین پایه‌ای، رسالت قانون اساسی این است که زمینه‌های اعتقادی نهضت را عینیت بخشد و شرایطی را به وجود آورد که در آن انسان با ارزش‌های والا و جهانشمول اسلامی پرورش یابد.

دلالت کلی:

- انقلاب اسلامی بستری برای تحقق جامعه نمونه اسلامی است.

دلالت خاص:

لزوم جهت گیری اقتصاد ج.ا.ایران در جهت تحقق آرمان های انقلاب.

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

قانون اساسی با توجه به محتوای اسلامی انقلاب ایران که حرکتی برای پیروزی تمامی مستضعفین بر مستکبرین بود زمینه تداوم این انقلاب را در داخل و خارج کشور فراهم می‌کند؛ به ویژه در گسترش روابط بین‌المللی، با دیگر جنبش‌های اسلامی و مردمی می‌کوشد تا راه تشکیل امت واحد جهانی را هموار کند. (ان هذمه امتکم امه واحده وانا ربکم فاعبدون) و استمرار مبارزه در نجات ملل محروم و تحت ستم در تمامی جهان قوام یابد.

دلالت کلی:

• فراملی بودن صبغه انقلاب اسلامی

دلالت خاص:

لزوم توجه به اهداف فراملی در اقتصاد ج.ا.ایران.

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

با توجه به ماهیت این نهضت بزرگ، قانون اساسی تضمین‌گر نفی هر گونه استبداد فکری و اجتماعی و انحصار اقتصادی می‌باشد و در خط گسستن از سیستم استبدادی، و سپردن سرنوشت مردم به دست خودشان تلاش می‌کند. (و یضع عنهم اصرهم والاغلال التي كانت عليهم).

دلالت کلی:

مردمی بودن
نظام ج.ا.ایران

دلالت خاص:

«مردم پایه» بودن
اقتصاد ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

هدف از حکومت، رشد دادن انسان در حرکت به سوی نظام الهی است (والی الله المصیر) تا زمینه بروز و شکوفایی استعدادها به منظور تجلی ابعاد خدا گونگی انسان فراهم آید (تخلقوا باخلاق الله) و این جز در گرو مشارکت فعال و گسترده تمامی عناصر اجتماع در روند تحول جامعه نمی‌تواند باشد. با توجه به این جهت، قانون اساسی زمینه چنین مشارکتی را در تمام مراحل تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سرنوشت‌ساز برای همه افراد اجتماع فراهم می‌سازد.

دلالت خاص:

اقتصاد ج.ا.ایران بستر
مشارکت فعال و گسترده
مردم

دلالت کلی:

• اصل مشارکت مردمی در
نظام ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

اقتصاد وسیله است نه هدف. در تحکیم بنیادهای اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه همچون دیگر نظامهای اقتصادی تمرکز و تکاثر ثروت و سودجویی، زیرا که در مکاتب مادی، اقتصاد خود هدف است و بدین جهت در مراحل رشد، اقتصاد عامل تخریب و فساد و تباهی می‌شود؛ ولی در اسلام اقتصاد وسیله است و از وسیله انتظاری جز کارائی بهتر در راه وصول به هدف نمی‌توان داشت.

دلالت خاص:

لزوم آرمان‌گرایی و
ارزش‌مداری در اقتصاد
ج.ا.ایران

دلالت کلی:

• حاکمیت آرمان‌ها و
ارزش‌ها بر نظام
اقتصادی ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

برنامه اقتصادی اسلامی فراهم کردن زمینه مناسب برای بروز خلاقیت‌های متفاوت انسانی است.

دلالت کلی:

- اصالت انسان (به جای فرد و جامعه) در اقتصاد اسلامی

دلالت خاص:

لزوم زمینه سازی اقتصادی برای رشد خلاقیت های انسانی

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

تأمین امکانات مساوی و متناسب و ایجاد کار برای همه
افراد

دلالت کلی:

- اصل برابری فرصت ها در حکومت اسلامی

دلالت خاص:

لزوم ایجاد شرایط عادلانه
برای انجام فعالیت
اقتصادی در ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

رفع نیازهای ضروری جهت استمرار حرکت تکاملی او
(انسان) بر عهده حکومت اسلامی است.

دلالت کلی:

- اصل تامین نیازهای پایه
پیش نیاز حرکت تکاملی
انسان

دلالت خاص:

هدف گیری متعالی در
تامین نیازهای پایه در
اقتصاد ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است و توافق عقیدتی و آرماتی در تشکیل خانواده که زمینه ساز اصلی حرکت تکاملی و رشد یابنده انسان است اصل اساسی بوده و فراهم کردن امکانات جهت نیل به این مقصود از وظایف حکومت اسلامی است.

دلالت خاص:

لزوم توجه ویژه به نهاد
خانواده در اقتصاد
ج.ا.ایران

دلالت کلی:

• اصل تحکیم نهاد خانواده
در حکومت اسلامی

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

رسالت مکتبی یعنی جهاد در راه خدا و مبارزه در راه
گسترش حاکمیت قانون خدا در جهان .

دلالت کلی :

• رسالت محور و مکتبی
بودن

دلالت خاص:

لزوم جهت گیری انقلابی
در اقتصاد ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

جهاد در راه خدا و مبارزه در راه گسترش حاکمیت قانون خدا
در جهان ... (و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط
الخیل ترهبون به عدو الله و عدوكم و آخرین من دونهم).

دلالت کلی:

- ظرفیت سازی همه جانبه
برای مقابله با دشمن

دلالت خاص:

لزوم ظرفیت سازی داخلی
در اقتصاد ج.ا.ایران برای
مقابله با دشمن

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

مسئله قضا در رابطه با پاسداری از حقوق مردم در خط حرکت اسلامی، به منظور پیشگیری از انحرافات موضعی در درون امت اسلامی امری است حیاتی، از این رو ایجاد سیستم قضایی بر پایه عدل اسلامی و متشکل از قضات عادل و آشنا به ضوابط دقیق دینی پیش‌بینی شده است؛ این نظام به دلیل حساسیت بنیادی و دقت در مکتبی بودن آن لازم است به دور از هر نوع رابطه و مناسبات ناسالم باشد.

دلالت کلی:

• کارآمدی و سلامت دستگاه قضایی

دلالت خاص:

لزوم تامین امنیت قضایی در اقتصاد

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

اجرای احکام و مقررات اسلامی به منظور رسیدن به روابط
و مناسبات عادلانه حاکم بر جامعه

دلالت کلی:

• تامین عدالت اقتصادی

دلالت خاص:

لزوم تامین عدالت
اقتصادی در اقتصاد
ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

محصور شدن در هر نوع نظام دست و پا گیر پیچیده که وصول به این هدف (ایجاد جامعه اسلامی) را کند و یا خدشه‌دار کند از دیدگاه اسلامی نفی خواهد شد.

دلالت کلی:

- اصل کارآمدی نظامات در ج.ا.ایران

دلالت خاص:

لزوم تامین کارآمدی
اقتصادی در اقتصاد
ج.ا.ایران

مقدمه قانون اساسی ج.ا.ایران

بنای جامعه نمونه اسلامی (اسوه) که بتواند الگو و شهیدی
بر همگی مردم جهان باشد. (و کذا لک جعلنا امه وسطاً
لتکونوا شهداء علی الناس)

دلالت کلی:

• الهام بخشی نظام اسلامی

دلالت خاص:

لزوم الگو سازی اقتصادی
در ج.ا.ایران

اصل اول قانون اساسی ج.ا.ایران

حکومت ایران جمهوری اسلامی است که ملت ایران، بر اساس اعتقاد دیرینه اش به حکومت حق و عدل قرآن، ... به آن رای مثبت داد.

دلالت کلی:

- اسلامیت نظام ج.ا.ایران

دلالت خاص:

لزوم جهت گیری اسلامی
در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل دوم قانون اساسی ج.ا.ایران

جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به : ۱- خدای یکتا (لااله الاالله) و اختصاص حاکمیت و تشریح به او و لزوم تسلیم در برابر امر او. ۲- وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین. ۳- معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا. ۴- عدل خدا در خلقت و تشریح. ۵- امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام. ۶- کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا،

دلالت کلی :

• اسلامیت نظام ج.ا.ایران

دلالت خاص :

لزوم جهت گیری اسلامی
در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل دوم قانون اساسی ج.ا.ایران

استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها،

دلالت کلی:

• پویایی نظام اسلامی

دلالت خاص:

لزوم جهت گیری دانش
بنیان در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل دوم قانون اساسی ج.ا.ایران

نفی هر گونه ستمگری و ستم کشی و سلطه گری
و سلطه پذیری

دلالت کلی:

• ظلم ستیزی نظام

دلالت خاص:

لزوم جهت گیری ضد
سلطه در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل دوم قانون اساسی ج.ا.ایران

(تامین) قسط و عدل

دلالت کلی:

• عدالت‌گرایی نظام اسلامی

دلالت خاص:

عدالت‌گرایی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل دوم قانون اساسی ج.ا.ایران

استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و
همبستگی ملی

دلالت کلی:

• استقلال همه جانبه نظام

دلالت خاص:

تأمین استقلال همه جانبه
اقتصادی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی

دلالت کلی:

• معنویت گرایی نظام

دلالت خاص:

لزوم ایجاد محیط مساعد اقتصادی برای رشد فضایل اخلاقی اسلامی در ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی..

دلالت کلی:

• نفی مطلق فساد در نظام اسلامی

دلالت خاص:

نفی مطلق مفسد اقتصادی
در ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.

دلالت کلی:

• پویایی نظام اسلامی

دلالت خاص:

لزوم پویایی و ابتکار در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب..

دلالت کلی:

• استعمار ستیزی

دلالت خاص:

لزوم توجه به استقلال
اقتصادی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصار طلبی.

دلالت کلی:

• نفی انحصار طلبی در نظام اسلامی

دلالت خاص:

نفی رانت جویی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش..

دلالت کلی:

• اصل مشارکت عمومی

دلالت خاص:

اصل مشارکت اقتصادی در
ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی.

دلالت کلی:

• تبعیض زدایی

دلالت خاص:

نفی تبعیضات ناروای
اقتصادی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور.

دلالت کلی:

• کارآمدی نهادهای عمومی

دلالت خاص:

لزوم توجه به تسهیل
امور در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

پی ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه.

دلالت کلی:

- اصل تامین رفاه عمومی و امنیت اقتصادی

دلالت خاص:

تامین رفاه و محرومیت
زدایی در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تأمین خودکفایی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها..

دلالت کلی:

• خودکفایی

دلالت خاص:

اصل خودکفایی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.

دلالت کلی:

• امنیت و عدالت قضایی

دلالت خاص:

امنیت و عدالت قضایی در
اقتصاد ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.

دلالت کلی:

• همبستگی ملی

دلالت خاص:

لزوم بهره گیری از ظرفیت های اجتماعی در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی دریغ از مستضعفان جهان.

دلالت کلی:

• وحدت اسلامی جهانی

دلالت خاص:

لزوم تقویت همگرایی
اسلامی در روابط
اقتصادی ج.ا.ایران

اصل چهارم قانون اساسی ج.ا.ایران

کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است.

دلالت کلی:

• اسلامیت نظام

دلالت خاص:

اسلامیت اقتصادی

ج.ا.ایران

اصل پنجم قانون اساسی ج.ا.ایران

در زمان غیب حضرت ولی عصر "عجل الله تعالی فرجه" در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده دار آن می گردد.

دلالت کلی:

• ولایتی بودن نظام

دلالت خاص:

ولایتی بودن اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل دهم قانون اساسی ج.ا.ایران

از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

دلالت کلی:

- اصل تحکیم بنیاد خانواده

دلالت خاص:

لزوم توجه به تحکیم نهاد
خانواده در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل یازدهم قانون اساسی ج.ا.ایران

به حکم آیه کریمه "ان هذه امتکم امه واحده و انا ربکم فاعبدون" همه مسلمانان یک امت اند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش پیگیر به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد.

دلالت کلی:

• وحدت اسلامی جهانی

دلالت خاص:

همگرایی اسلامی در
اقتصاد ج.ا.ایران

اصل چهاردهم قانون اساسی ج.ا.ایران

به حکم آیه شریفه "لا ینهاکم الله عن الدین لم یقاتلوکم فی الدین و لم ینزلکم من دیارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین" دولت جمهوری اسلامی ایران و مسلمانان موظفند نسبت به افراد غیر مسلمان با اخلاق حسنه و قسط و عدل اسلامی عمل نمایند و حقوق انسانی آنان را رعایت کنند. این اصل در حق کسانی اعتبار دارد که بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران توطئه و اقدام نکنند.

دلالت کلی:

• تعامل با جهان

دلالت خاص:

لزوم تعامل اقتصادی با
جهان

اصول نوزدهم و بیستم قانون اساسی ج.ا.ایران

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود. همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

دلالت کلی:

• برابری قانونی

دلالت خاص:

لزوم حذف امتیازات ویژه
در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل بیست و دوم قانون اساسی ج.ا.ایران

حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند.

دلالت کلی:

• امنیت داخلی

دلالت خاص:

لزوم تامین امنیت
اقتصادی در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل بیست و هشتم قانون اساسی ج.ا.ایران

هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.

دلالت کلی:

- آزادی فعالیت اقتصادی در چارچوب قانون در کنار مسئولیت دولت

دلالت خاص:

لزوم تامین اشتغال پایدار توسط دولت

اصل بیست و نهم قانون اساسی ج.ا.ایران

برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بی سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبتهای پزشکی به صورت بیمه و غیره، حقی است همگانی. دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایتهای مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.

دلالت کلی:

• جامعیت تأمین اجتماعی

دلالت خاص:

لزوم ایجاد شرایط تأمین
اجتماعی فراگیر در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل سی و یکم قانون اساسی ج.ا.ایران

داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است. دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمندترند به خصوص روستائینان و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.

دلالت کلی:

• تامین مسکن

دلالت خاص:

لزوم تامین نیازهای پایه
در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می شود

دلالت کلی:

- انسان مداری در نظام ج.ا.ایران

دلالت خاص:

انسان مداری در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.

دلالت کلی:

• تأمین نیازهای اساسی

دلالت خاص:

لزوم تأمین نیازهای پایه
در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.

دلالت خاص:

لزوم توجه ویژه به اشتغال
در برنامه ریزی
اقتصادی ج.ا.ایران

دلالت کلی:

• تأمین اشتغال کامل

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعت کارچنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.

دلالت کلی:

• اهمیت اوقات فراغت

دلالت خاص:

انسان مداری در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری.

دلالت کلی:

- منع بهره‌کشی اقتصادی

دلالت خاص:

سهم‌بری عادلانه عوامل
تولید در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.

دلالت کلی :

• اصل مشروعیت اقتصادی

دلالت خاص:

لزوم رعایت اصل
مشروعیت در اقتصاد
ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات.

دلالت کلی:

• رعایت الگوی مصرف

دلالت خاص:

اصلاح الگوی مصرف

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

دلالت کلی:

- برنامه ریزی توسعه دانشی و انسانی

دلالت خاص:

لزوم توسعه دانشی و انسانی در اقتصاد ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

دلالت کلی:

• سلطه ستیزی

دلالت خاص:

لزوم قطع وابستگی های
اقتصادی در ج.ا.ایران

اصل چهل و سوم قانون اساسی ج.ا.ایران

تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.

دلالت کلی:

• اصل خودکفایی در
نیازهای عمومی

دلالت خاص:

اصل خودکفایی در
نیازهای عمومی

اصل چهل و چهارم قانون اساسی ج.ا.ایران

نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است... مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. (ملاحظه سیاست های کلی اصل ۴۴)

دلالت خاص:

**حذف تصدی گری های
اقتصادی دولت در اقتصاد**

دلالت کلی:

• **محدود شدن بخش دولتی
در سیاست های کلی اصل**

۴۴

اصل چهل و پنجم قانون اساسی ج.ا.ایران

انفال و ثروت‌های عمومی از قبیل زمین‌های موات یا رها شده، معادن، دریاها، دریاچه، رودخانه‌ها و سایر آب‌های عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگل‌ها، نیزارها، بیشه‌های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید.

دلالت خاص:

مصلحت سنجی اقتصادی
حکومت اسلامی در ثروت
های عمومی

دلالت کلی:

- وجود ثروت‌های عمومی
در نظام اقتصادی
ج.ا.ایران

اصل چهل و ششم و چهل و هفتم قانون اساسی ج.ا.ایران

هر کس مالک حاصل کسب و کار مشروع خویش است و هیچکس نمی تواند به عنوان مالکیت نسبت به کسب و کار خود امکان کسب و کار را از دیگری سلب کند .
مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد محترم است. ضوابط آن را قانون معین می کند .

دلالت خاص:

تعریف و رعایت حقوق
مالکیت در اقتصاد
ج.ا.ایران

دلالت کلی:

• حقوق مالکیت

اصل چهل و هشتم قانون اساسی ج.ا.ایران

در بهره برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استانها و توزیع فعالیتهای اقتصادی میان استانها و مناطق مختلف کشور، باید تبعیض در کار نباشد، به طوری که هر منطقه فراخور نیازها و استعداد رشد خود، سرمایه و امکانات لازم در دسترس داشته باشد.

دلالت خاص:

**لزوم رعایت
اصل عدالت منطقه ای
در اقتصاد ج.ا.ایران**

دلالت کلی:

• عدالت منطقه ای در
ج.ا.ایران

اصل چهل و نهم قانون اساسی ج.ا.ایران

دولت موظف است ثروتهای ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقاطعه کاریها و معاملات دولتی، فروش زمینهای موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیر مشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.

دلالت خاص:

مقابله با جرم شویی در
اقتصاد ج.ا.ایران

دلالت کلی:

• مقابله با جرم شویی
اقتصادی

اصل پنجاه قانون اساسی ج.ا.ایران

در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می گردد. از این رو فعالیتهای اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

دلالت خاص:

لزوم رعایت اصل سلامت
زیست محیطی
در اقتصاد ج.ا.ایران

دلالت کلی:

• اصل سلامت زیست
محیطی در ج.ا.ایران

اصل پنجاه و یکم قانون اساسی ج.ا.ایران

هیچ نوع مالیات وضع نمی شود مگر به موجب قانون. موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی به موجب قانون مشخص می شود.

دلالت کلی:

- اصل انضباط مالی در ج.ا.ایران

دلالت خاص:

لزوم رعایت اصل انضباط مالی در اقتصاد بخش عمومی ج.ا.ایران

اصل پنجاه و پنجم قانون اساسی ج.ا.ایران

دیوان محاسبات به کلیه حسابهای وزارتخانه ها، مؤسسات، شرکتهای دولتی و سایر دستگاه هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می کنند به ترتیبی که قانون مقرر می دارد رسیدگی یا حسابرسی می نماید که هیچ هزینه ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد

دلالت کلی:

• انضباط مالی

دلالت خاص:

لزوم رعایت اصل انضباط
مالی در اقتصاد بخش
عمومی ج.ا.ایران

اصل ۱۵۲ قانون اساسی ج.ا.ایران

سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس نفی هر گونه سلطه جویی و سلطه پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت های سلطه گر و روابط صلح آمیز متقابل با دول غیر محارب استوار است.

دلالت کلی:

• تعامل ضد سلطه با جهان

دلالت خاص:

جهت گیری ضد سلطه در
تعامل اقتصادی با جهان

اصل ۱۵۳ قانون اساسی ج.ا.ایران

هر گونه قرارداد که موجب سلطه بیگانه بر منابع طبیعی و اقتصادی، فرهنگ، ارتش و دیگر شؤون کشور گردد ممنوع است.

دلالت کلی:

• عدم سلطه پذیری

دلالت خاص:

عدم سلطه پذیری اقتصادی
در ج.ا.ایران

اصل ۱۵۴ قانون اساسی ج.ا.ایران

جمهوری اسلامی ایران سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود می داند و استقلال و آزادی و حکومت حق و عدل را حق همه مردم جهان می شناسد. بنا بر این در عین خودداری کامل از هر گونه دخالت در امور داخلی ملت‌های دیگر، از مبارزه حق طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت می کند.

دلالت کلی:

• آرمان‌گرایی اسلامی

دلالت خاص:

آرمان‌گرایی اسلامی
اقتصادی ج.ا.ایران

اصول و مبانی اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

اصول اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

رشد خلاقیت های انسانی

انسان مداری و اخلاق مداری

مشروعیت اقتصادی

آرمان گرایی اسلامی

تحکیم نهاد خانواده

مبانی

مکتبی بودن و ارزش مداری

اصول و مبانی اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

اصول اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

مشارکت گسترده عمومی و جهادی مردم

مردم پایه بودن اقتصاد و عدم تصدی گری دولتی

تامین نیازهای پایه مردم با هدفگیری متعالی

تامین امنیت اقتصادی و حقوق مالکیت

فعال سازی ظرفیت های اجتماعی در اقتصاد

مبانی

مردم گرایی اسلامی

اصول و مبانی اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

اصول اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

اصلاح الگوی مصرف و الگوسازی اقتصادی

تامین کارآمدی اقتصادی ، تامین رفاه و محرومیت زدایی

توسعه انسانی ، اقتصاد دانش بنیان و پویایی اقتصادی

مصلحت سنجی حاکمیت در ثروت های عمومی

سلامت زیست محیطی

انضباط مالی در بخش عمومی اقتصاد

مبانی

رفاه عمومی

اصول و مبانی اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

اصول اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

ایجاد شرایط عادلانه و تامین عدالت اقتصادی

عدالت منطقه ای در اقتصاد

نهی رانت و تبعیضات ناروای اقتصادی

نهی مفسد اقتصادی و مقابله با جرم شویی

مبانی

قسط و عدل

اصول و مبانی اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

اصول اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ایران

ظرفیت سازی برای مقابله با دشمن

خود اتکایی و خود کفایی اقتصادی

قطع وابستگی و تامین استقلال همه جانبه اقتصادی

سلطه ستیزی و عدم سلطه پذیری اقتصادی

تعامل اقتصادی و همگرایی اقتصادی

مبانی

استقلال و سلطه ستیزی

جمع بندی مبانی حاکم بر اقتصاد قانون اساسی

مبانی اقتصاد قانون اساسی ج.ا.ایران

مکتبی بودن و ارزش مداری

مردم گرایی اسلامی

رفاه عمومی

قسط و عدل

استقلال و سلطه ستیزی

با تشکر از شما :

الهم صل علی محمد و آل محمد